

Toto miesto si starí Prievádzania pamätajú ako miesto, kde sa obchodovalo s drevom na kúrenie, tzv. siahovicou. Tu sa schádzali záujemcovia o predaj a kúpu. Predávajúcimi boli gazdovia z okolitých dedín a kupujúcimi zväčša pekári a medovníkari, zriedkavejšie kolári, hrnčiari a iní.

Drevený rínek

Drevený rínek sa nachádzal pri hasičskej zbrojnici. Zasa pripomeniem, že starí Prievádzania ju nazývali „sertál“, z maďarského slova znamenajúceho sklad. Južne od zbrojnice stál v minulosti Fogeltónech dom, ktorý bol vlastne centrom Dreveného rínku. Parcela bola ohradená múrikom, zaberala priestor nepravidelného obdĺžnika s veľkým dvorom uprostred a bránou pre povozy zo severnej strany. Okrem veľkej rodiny Fogeltónovcov si tu našiel miesto pre svoju dielňu, učupenú zvonka smerom k starej pošte, i košíkár Erich Žák. Drevo sa predávalo medzi Fogeltónech domom a bývalým Detvanom.

Ďalšou dominantou námestia, ktoré sa neskôr nazývalo aj Námestie Jána Hollého, bola a ešte stále je, hasičská strážnica s vežou. V tejto budove mal v minulosti svoje sídlo prievádzsky hasičský zbor. Vo vysokej veži sa vysušali hadice, použité pri hasičskom zásahu, ale slúžila i ako rozhľadňa. Boli tam i garáže pre tri vozidlá a na poschodí šatne a klubovňa, v ktorej sa schádzali „fajermánski muzikanti“ pri nácviku dychovky. V súčasnosti je tu viacero obchodných prevádzok, dokonca na poschodí krčma, kaviareň a herňa.

V minulosti bol na rínku čulý ruch. Nielen kvôli dvom školám – židovskej a chlapčenskej, ale aj kvôli trhom a jarmokom. V čase trhu tu bývalo množstvo krámov, predávalo sa tu súkno, ale hlavným ťahákom boli pečené husi a jaternice. Predávali ich Skačianky, ktoré ich aj opekali na drevenom uhľu. Rušno tu bývalo aj na prievádzské hody. Vtedy sa tu predávali kvasené uhorky tzv. „kvašáky“, prlenice (guľaté slivky), dyne a permikárske výrobky – pátričky, sedem detí za grajciar a cigary s makom miesto popola. V netrhových dňoch tu predával papriku a koreniny p. Báni.

A teraz k samotnému opisu Dreveného rínku, ktorý začnem z juhozápadnej strany v smere hodinových ručičiek. V prvom dome na rohu, kde bol neskôr „Detvan“, na poschodí bývali Ďurčaniovcí. Na prízemí mali

mäsiarsku výrobu a udiareň. Vedľa nich mal mäsiarstvo p. Leštiansky. Ďalší domček obývala rodina Jána Fogeltóna ml. Vo vedľajšom dvore a dome mal klampiarsku dielňu Nándor (Ferdinand) Lówy, neskôr Jozef Vykysalý. Povyše býval p. Černay a ďalej boli sklady veľkoobchodníka Štefana Wundera.

Na severnej strane zvrchu námestia bývala rodina Raabová, vedľa nich rodina Pohlová a Pokorná. Nasledovala židovská škola, v ktorej bola po vojne tzv. „úvoda“, potom tu sídlila materská škôlka. Neskôr, v jej ľavej časti bola hudobná škola a vpravo bábkové divadlo. V rohu ríniku sídlil voďársky majster Jozef Briatka.

Na východnej strane vedľa Briatkovcov býval p. Šupka – debnár s dcérou vydatou za taxikára p. Kapustu. Medzi dominanty Dreveného ríniku nepochybne patrila Chlapčenská ľudová škola J. Miššutha. Tu som dral i ja svoje nohavice. Bola päťtriedna, postavená na poschodie so suterénom, v ktorom bývala školnička p. Léderová. Škola mala veľký dvor a záhradu. Jej prvým riaditeľom bol Peter Bublíak, po ňom Jozef Tačovský a nakoniec učiteľ Ján Janek. V budove bol aj riaditeľský byt. Prvákov učila čítať a písať učiteľka Irena Chovancová. V druhej triede vyučoval Ján Nesselmann. Nás učil od tretej po piatu triedu učiteľ Anton Horský, ktorý si v minulosti písal meno Halász. Náš triedny učiteľ bol okresným veliteľom Hlinkovej mládeže, takže my sme boli jeho „vľčatá“. Nosili sme aj ich uniformu a na hlave čiapky „lodičky“. Na škole učili aj sestričky mariánky. Bolo to za prvej Slovenskej republiky, takže nás učili povinnú nemčinu. Vychovávali nás, ako inak, pomocou trstenice a kľáčania v kúte.

Vedľa školy býval krajčír Jozef Veterník a hneď vedľa stál dom, ktorý v čase výstavby hotela Hviezda obývali Ďurčaniovcí. V tomto dome bola aj ordinácia MUDr. Jána Karpiša, kartárska herňa, na poschodí zubná ambulancia MUDr. Vážana a laboratórium. Vo dvore stál domček, v ktorom sa hrávali karty – žolíky a mariáš – ale bol tam i gulečník. Neskôr v ňom sídlilo JRD (Jednotné roľnícke družstvo). V susedstve stál Kmeťkech dom s veľkým dvorom a starým kamenným portálom pri bráne. Vo dvore mali čalúnickú dielňu bratia Ďurčekovci a Kmeťkech zať, jemnomechanik Gejza Reis. Vedľa Kmeťkov stála učňovská škola, ktorá bola predtým Reisovou (tzv. mestskou) krčmou. V zadnej časti domu bola telocvičňa jednoty Orla. Pred krčmou stála socha sv. Floriána, patróna hasičov, ku ktorej chodievala počas osláv procesia z farského kostola s hasičským sprievodom.

V juhovýchodnom rohu námestia stála stará pošta, ktorá stojí dodnes. Na prízemí bola podateľňa, pokladňa, kartovacie a balíkové oddelenie s tele-

Drevený rínek

fónnou ústredňou, ktorú manuálne obsluhoval Ladislav Námesný. Na poschodí bola neskôr zriadená automatická ústredňa, kde kraloval Jozef Benca. Na poschodí bol aj služobný byt, v ktorom bývali prednostovia Ján Lehotský a Jozef Lettrich. Po nich prevzal žezlo Jozef Petráš z Necpál. Po presťahovaní sa do nového objektu pošty na námestí, budovu prevzalo zdravotníctvo, konkrétne tuberkulózne oddelenie. Dnes táto budova slúži rôznym firmám, z kotelne vybudovali bar.

V juhovýchodnom kúte, pri vstupe do Dlhej ulice, stál tzv. Struhárkin dom. Na poschodí ubytovávala študentky. Okrem nej tam býval aj p. Líška, z vonkajšej strany Števko Mjartan. Z Dlhej ulice bol vstup i do predajne mlieka. V dome bývali aj Ján Javorský, Anna Andrisová a Rozália Fintová. Pokračoval dom pekára poľskej národnosti Jozefa Wolleka. Pec mal vybudovanú vo dvore, v ktorej piekol len chleby prinesené gazdinkami v oštkach. Vedľa neho mal obchod Jozef Moravčík, kde neskôr opravoval obuv Jožko Andris. V dome bol aj obchod s potravinami, ktorý prevádzkoval Pavol Briatka. V jeho dvore mal krajčírsku dielňu p. Čičmanec.

Dnes toto námestíčko poznáme už len z fotografií a nám starším zostali naň len spomienky. Muselo ustúpiť, aby sa tu postavila nová budova gymnázia, vybudoval podjazd, obchodné stredisko Rozvoj a iné nové objekty. Do dnešných dní, ako pamiatka, zostal už len starý „sertál“.

Ján Záh – Dziny (1932)

